

Стоматолошки факултет – Скопје
Клиника за фиксна стоматолошка протетика

ИЗРАБОТКА НА ЗАШТИТНИ КОРОНКИ ОД ГАРНИТУРА НА ЗАБИ ЗА ТОТАЛНИ ПРОТЕЗИ*

Мирчев Е., Билјана Капушевска, Н. Гиговски

Во трудот авторите ја изнесуваат оправданоста од изработката на заштитни коронки. Наведуваат дека тие најмногу се изработуваат од самоврзувачки акрилат со боја на природните заби или се употребувани готови фабрички коронки. Во одредени моменти не располагаме со такви коронки. Авторите презентираат метод на изработка на заштитни коронки од гарнитура на заби за тотални протези. Коронките се изработуваат како на фронтални така и на бочни заби. Изработката е брза, едноставна и изводлива во секоја ординација.

Со истружувањето на емајлот и дел од дентинот при препарацијата за коронка, забот ја губи својата биолошка заштита и станува изложен на влијанието на штетни фактори, како: бактериска инфекција, физички и хемиски надразнувања, промени на осмотската концентрација и др. На ова се надоврзува и индиректното загрозување на пародонциумот заради губење на нормалната морфологија на забот кој, со конвекситетот на своите површини, ги штити меките ткива и гингивалниот сулкус. Друга неповолност е можноста за елонгација на забното трупче и антагонистите еден кон друг и за инклинација на соседните заби кон трупчето, односно кон празниот простор. Ова ќе услови нова ситуација во устата која не се поклопува со моделот на кој се изработува дефинитивното фиксно-протетичко помагало, па тоа нема да одговара на својата намена.

Иструганиот заб претставува широка дентинска рана што треба да биде згрижена за време на изработката на дефинитивното фиксно-протетичко помагало. Тоа се врши со хемиски и механички средства. Механичката заштита е подобра и поефикасна.

Оправданоста за изработка на заштитните коронки е од повеќестрано значење, и тоа превентивно, функционално и естетско. Заштитните коронки се изработуваат на заби како во фронталната така и во бочната регија, и тоа како кај виталните така и кај авталните заби. Авиталните заби, иако се поштедени од чувството на болка, сепак треба да се заштитат со привремени коронки бидејќи на иструганото забно трупче, во отворените дентински каналчиња, се ретинираат бактерии и храна, а рапавата површина е место на ретинирање на дентален плак, што доведува до гниење и појава на карактеристичен мирис.

Во литературата има опишано повеќе методи за изработка на заштитните коронки (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13), како од готови фабрички (4, 6, 7, 9, 10),

*Трудот е презентираан на годишното собрание на членовите на Стоматолошката секција во Кивајарин што се одржа на 8 XI 1985 год.

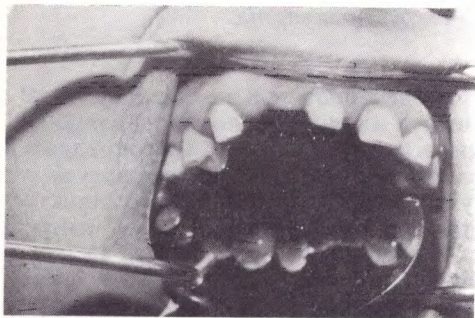
така и од оние изработени ex tempore во ординација (1, 3, 5, 6, 8, 13). Заштитата треба да биде брза и ефикасна, најдобро во првите 6 часа по препарацијата, а изработката е економична. Од типот на механичката заштита, често користен метод е изработката на заштитна коронка од самоврзувачки акрилат со боја на природните заби. Меѓутоа, во последно време сме сведоци на недостиг на фабрички коронки, кои се сè поскапи. Тоа важи и за самоврзувачкиот акрилат. Затоа сакаме да изнесеме еден метод за изработка на заштитни коронки од гарнитури заби за тотални протези. Изборот е голем и ги има во секоја ординација, и тоа од нови гарнитури, а уште повеќе ги препорачуваме преостанатите заби.

Целта на трудот е да се прикаже методот на изработка на привремени заштитни коронки од гарнитури заби за тотални протези кои се присутни во секоја заботехничка лабораторија.

Метод на работа и материјал

По препарацијата на забот (сл. 1), се врши негова тоалета (дебрис).

Тоалетата се состои во помивање со H_2O_2 , а потоа се врши заштита со импрегнација. Од множеството преостанати заби што ни стојат на располагање, го одбираме оној што одговара морфолошки и по бојата на забот на кој се изработува заштитна коронка. Со насадник и соодветно цилиндрично каменче го истружуваме палатиналниот дел од забот што сме го одбрале, формирајќи лабијална фасета, конкавна од страната што ќе налегне на забното трупче (сл. 2). Фасетата ја адаптираме во однос на гингивата, соседните заби и оклузалната рамнина (сл. 3).

Слика 1 Препарирани заби за изработка на заштитни коронки

Слика 2 Одбрани заби, подготвени фасетки и готови заштитни коронки

Слика 3 Подготвени фасетки адаптирани на своето место

Слика 4 Готови заштитни коронки изработени од гарнитура на заби за тотални протези

Подготвуваме одредена количина самоврзувачки акрилат, а фасетата ја премачкуваме со мономер (simlex). Понатаму можеме да работиме на 2 начина:

1. по методот со подлагање
2. по метод без подлагање

Во првиот случај, подготвениот самоврзувачки акрилат го нанесуваме на фасетата орално, а на премоларите и моларите и оклузално. Забното трупче секогаш треба претходно да биде заштитено со хемиско средство (импрегнирано) и премачкано со вазелин кој служи како изолација. Фасетата ја ставаме на забното трупче, а вишокот од акрилат што ќе се истисне, со пластичен инструмент го адаптираме преку палатиналната страна на забот. На пациентот му се вели да ги допре забите, настојувајќи тоа да биде во централна оклузија. Забите се држат во затворена состојба сè до стврдувањето на акрилатот. Коронката внимателно ја симнуваме од забното трупче и ја ставаме во чаша со топла вода за да се забрза и дефинитивно да се доврши полимеризацијата. Потоа заштитната коронка дефинитивно ја обработуваме според морфологијата на забот, ја полираме и ја цементираме на трупчето со паста за привремено цементирање (сл. 4). Вака изработената коронка е со многу добра ретенција бидејќи интимно налегнува на трупчето.

Кај вториот метод, без подлагање, фасетата ја придржуваме од вестибуларната страна на задното трупче, а од оралната и апроксималните страни на трупчето додаваме самоврзувачки акрилат, посебно внимавајќи на добриот контакт меѓу акрилатот и апроксималните страни на фасетата кои треба добро да се спојат. И кај овој метод полимеризацијата се довршува во чаша со топла вода, се обработува и привремено се цементира. Ретенцијата на оваа коронка е нешто послаба.

Резултати и дискусија

Резултатот од вака добиените коронки, кои се почесто се изработуваат, е асполутно задоволителен и ги исполнува сите барања на една заштитна коронка. Споредено со заштитните коронки изработени по други методи, нема никакви разлики, дури мислиме дека овие повеќе задоволуваат во секој поглед. Оклузијата е индивидуално оредена и усогласена, па нема потреба од дополнително коригирање. Бојата е постојана зашто фасетата е од готов заб, а со тоа задоволува и естетски. Ретенцијата е одлична бидејќи се оформува индивидуално и ја покрива целата истругана површина на забот. Економични се, се користат преостанати заби од гарнитура за тотални протези кои ги има во голем број, во секоја амбуланта каде што се изработуваат протези, и тоа со добар избор на бои и форми. Изработката е едноставна, брза, при истата посета на пациентот. Недостигот од готови, фабрички, привремени коронки или од самоврзувачки акрилат со боја на природните заби нема да се почувствува, бидејќи оралната и делумно апроксималните страни можат да бидат и од акрилат со несоодветна боја.

Заклучок

Коронките изработени на опишаниот начин задоволуваат во секој поглед и како такви ги препорачуваме за широка употреба. Со нив се овозможува, во секое време и во секоја ординација, спроведување заштита на иструганите заби и во ситуации кога нема готови коронки или акрилат со боја на природните заби.

SETS OF ARTIFICIAL TEETH USED FOR TEMPORARY CROWNING

Summary

The authors discuss the necessity of temporary crowning. They state that temporary crowns are usually made of self-curing acrylic resin following the natural colour,

or ready made temporary crowns, very often being not available. The authors present a method of adaption of teeth sets for temporary crowning. They can be used for both, anterior and posterior teeth. The procedure is time saving, simple and acceptable for wide usage.

Литература

1. Брановачки Д., Остојић С., Власић Б., Живоиновић Р.: Серијска израда заштитних круна, СОС, XIV, 1979, 702-706
2. Engelhardt J. P. Die temporere versorgung des beschlifenes Kronenstumffes, DZZ, 25, 1970, 670
3. Кандић М., Настић М.: Привремене надокнаде у фисној протетици, СГС, ванредни број, 1971, 379.
4. Микић Д.: Брушење зуба и њихова заштита, СГС, 3, XXIII, 1976. 187 – I
5. Мирчев Е.: Стоматолошка протетика, „Просветно дело“, Скопје, 1984, 44-53.
6. Мирчев Е.: Оправданост од изработка на заштитни коронки, МСП, II, 4, 1978, 379-383.
7. Rarisch В.: Das protetische Provisorium, Dental Zahn Kalendar, 75/I
8. Ристић К., Борђевић С., Алексов Љ., Караниколић Р.: Заштита брушених зуба, СГС, XIV, 1979, 695-698.
9. Савић З.: Палавит 55 у рукама практичара, СГС, XV, 5, 1968, 354-356.
10. Schamaisner Н.: Die provisorische Versorgung praparierter Kronen und Bruckenfeiler, Dental Zahn, Kalendar, 1970
11. Симов Г.: Заштита на забот за време на стружење и по стружењето за изработка на вештачка забна коронка, МСП, III, 3, 1979, 150-163.
12. Симов Г.: Стоматолошка протетика, Морфологија и коронки, Универзитет „Кирил и Методиј“, Скопје, 1981.
13. Шабанов Е., Петкова Е., Антоvsка Љ., Велески Д.: Наш приод кон изработката на заштитни коронки со самоврзувачки акрилат, МСП, II, 1-2, 1978, 188-190.